

Doların aşırı dalgalanması ve ÖTV oranlarının yeniden ayarlanması öncesinde oluşan "Fiyatlar artacak" beklentisi lüks otomobil ve ev talebini patlattı. Konut satışı ekimde 130 bini aşarken, Mercedes'te yüzde 122 artış görüldü.

TOYOTA'DA 4 BİN ARTIŞ

Otomobil satışlarında artış bakıldığında, en fazla yükselişin 4 bin 116 adet ile Toyota'da gerçekleştiği görüldü. Volkswagen ise 4 bin 20 adet ile satışlarını en fazla artıran ikinci şirket oldu. Aylık satış artışı, bin adet üzerinde olan markalar arasında en yüksek artış oranı yüzde 122,6 ile Mercedes-Benz'den geldi.

Lüks araç ve konut yok satıyor

HAMİDE HANGÜL
İSTANBUL
hamidehangul@karar.com

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi sanayi üretimi son dönemde yavaşlarken, tüketici talebi, yükselen kurla harekete geçti. Doların 3,59 liraya aşması ve ÖTV ayarlaması öncesinde oluşan "Fiyatlar artacak" beklentisiyle vatandaşlar, oto galerileri ve proje tanıtım ofislerine koştu. Konut satışları, geçen yılın ekim ayına göre yüzde 25,1 artışla 130 bini aşarken, Mercedes'te yüzde 122, Audi'de yüzde 76 artış dikkat çekti. Dolarla piyasaların hareketlendiği ortamda **İstanbul Sanayi Odası'nın** Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), ekim ayında eşik değeri olan 50'nin altında gerçekleşerek, sanayide çarkların yavaşladığına işaret etmişti. İş piyasasındaki durumu gösteren bir diğer kritik veri de TEPAV'dan geldi. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı'nın (TEPAV) Perakende Güven Endeksi (TEPE), kasım ayında da düşüşünü sürdürdü. Perakende güveninin en çok 'elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar' sektöründe azaldığı görüldü. Endeks, geçen aya göre 2,0 puan, geçen yılın aynı dönemine

göre 20,9 puan azaldı. Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneğinin (MÜSİAD) sanayi ve hizmet sektörlerini içeren Satınalma Müdürleri Bileşik Endeksi (SAMEKS) ise ekimde bir önceki aya göre 2,5 puan artarak 51,2 puana yükselirken, istihdam alt endeksi 3,3 puan azaldı. Öte yandan gerek kur artışları, gerekse ÖTV sinyalleri tüketici talebini tetikledi. Bu da vatandaşları otomobil almına yönlendirdi. Otomotiv Distribütörleri Derneği (ODD) verilerine göre, kasım ayında otomobil satışları yüzde 44,6 oranında arttı. Geçen yıl kasım ayında 84 bin 601 adet olan otomobil satışları bu yıl 122 bin 309 adete ulaştı. Böylelikle, geçen yıl kasım ayına göre 37 bin 708 adet daha fazla otomobil satışı gerçekleşmiş oldu. Lüks araçlara ilgi dikkat çekti. Bu kapsamda, Mercedes-Benz, satışlarını yüzde 122,6 artırmayı başardı. Firma, geçen yıl 3 bin 114 olan satışlarını, 3 bin 819 adete artırarak 6 bin 933 adete yükseltti. En yüksek artış oranı yakalayan diğer firma ise yüzde 110 ile Seat oldu. Marka, satışlarını bin 435 adetten, bin 581 adete artışla 3 bin 16'ya ulaştırdı. Satışlarını en çok artıran üçüncü firma ise yüzde 108,6 ile Skoda oldu.

MARKALAR SATIŞI KAÇ ADET ARTIRDI?

TOYOTA	4.116
VOLKSWAGEN	4.020
MERCEDES-BENZ	3.819
FORD	2.936
FIAT	2.644
OPEL	2.168
NISSAN	2.025
RENAULT	1.929
SKODA	1.929

EKİMDE SATIŞLAR REKOR KIRDI

MERCEDES-BENZ	%122,6
SEAT	%110,2
SKODA	%108,6
TOYOTA	%97,8
NISSAN	%84,2
HONDA	%82,7
AUDI	%76,2
CITROEN	%62,3

SANAYİDE ÇARKLAR HIZLANABİLİR

İstanbul Sanayi Odası'nın açıkladığı İstanbul İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi), ekim ayında dalarmaya işaret etti. Buna göre PMI endeksi, ekim ayında eşik değeri olan 50,0'in altında gerçekleşti. Ancak Eylül'de 48,3 olarak ölçülen endeks, Ekim'de 49,8'e yükselerek imalat sektörünün faaliyeti koşullarında stabilizasyona yaklaşıldığına işaret etti. Uzmanlar, çarkların son çeyrekte hızlanabileceği öngörüsünde bulundu.

ZAM BEKLENTİSİYLE 'EV'E HÜCUM

Bankaların konut kredisi faiz oranlarını yüzde 1'in altına çekmesine, dolardaki yükselişin inşaat maliyetlerini yüzde 20 artırmaya ekinde vatandaşları tanıttı. Böylelikle hem kur maliyetinden kaçınmak, hem de düşük faizle konut almak isteyen tüketici talebi ile ev satışları Eylül'de yüzde 19,6, ekimde yüzde 25,1 artış gösterdi. Bu sayede konut satışları Ekim 2016'da, bir önceki yılın aynı ayına göre 130 bin 274'e ulaştı. Bir süredir düşüş eğiliminde olan ipotekli satışlar da adeta fırladı. Banka kredisi kullanılarak yapılan ipotekli satışlar, söz konusu ayda yüzde 71,8'lik yükselişle 48 bin 110'a ulaştı. İstanbul 21 bin 94 satış ve yüzde 16,2'lik oranla en yüksek paya sahip olurken, bu şehri Ankara 14 bin 449, İzmir 7 bin 889 adetle izledi. Türkiye genelinde ilk defa satılan konut sayısı, ekimde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 22 artarak 61 bin 677 oldu. Toplam satışlar içinde ilk satışın payı yüzde 47,3 olarak belirlendi. Dolanç geçtiğimiz tarihi zirvesini görmesinin ardından metreküpü 105 lira olan betonun fiyatı 150 liraya, geçtiğimiz ekim ayında tonu bin 300 lira olan demirin fiyatı ise bin 750 liraya yükseldi. İnşaat sektörü temsilcileri bir süredir gündemde olan konut zamlarını bekletilerini, fakat dolarda yaşanan son artışlardan sonra konut fiyatlarının yılbaşından sonra yükselceğini söyledi.

ELEKTRONİKTE DÜŞÜŞ

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı'nın (TEPAV) açıkladığı, Perakende Güven Endeksi (TEPE) kasım ayında düşüşünü sürdürdü. Endeks, perakende güveninin en çok elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar sektöründe azaldığını ortaya koydu. Böylelikle, Şubat 2016'dan bu yana negatifte seyreden endeks, arka arkaya 3 ay düşüş sergilemiş oldu. Önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş, satış ve istihdam beklentileri hem Ekim 2015'e hem de Eylül 2016'ya göre azaldı. Kasım ayında -20,2 puan değerini alan TEPE, bir önceki aya göre 2,0 puan, geçen yılın aynı dönemine göre 20,9 puan azaldı. TEPE değerinin geçen yıla göre azalmasında, geçtiğimiz üç ayda işlerin gelişimi ve beklentiler etkili oldu. Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneğinin (MÜSİAD) sanayi ve hizmet sektörlerini içeren Satınalma Müdürleri Bileşik Endeksi (SAMEKS), ekimde bir önceki aya göre 2,5 puan artarak 51,2 puana yükseldi. Nihai mal stoku (5,8 puan) ve istihdam (1,3 puan) alt endekslerindeki azalışlar, endekste ki artışı sınırladılar.

Avrupa'nın en büyük otomotiv ticaret merkezi Otonom'in açılışına katılan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yükselen dolara karşı yastık altındaki mevduatın Türk Lirasına çevrilmesini istedi. Yaptığı konuşmada döviz olanları TL'ye çevirme çağrısında bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Son günlerde hani bir döviz meselesi çıkırdılar, dolar şöyle oldu, böyle oldu ne olursa olsun. Ben milletime şunu hatırlatıyorum. Yastığın altında döviz olanlar gelsin parasını altına dönüştürsün, gelsin parasını TL'ye dönüştürsün. Türk Lirası, altın değer kazansın" diye konuştu. Erdoğan, "Ne kuzum var dövizde değer kazandıracaktır. Bu adımı attığımız sürece bilersen oyunu da bozacak. Hiç endişe etmeyin. Bundan önce de bunu yaptılar aynı şeyi yine söylüyorum teğet geçecek" dedi. Faizlerin yüksek olduğunu da yineleyen Erdoğan, "Faizi düşürmekten başka çare yok" dedi. Erdoğan, "Biz dünyaya bakalım. Amerika'da, Japonya'da, Avrupa'da faiz yüksek mi? Peki ya onlarda bu kadar düşük de biz niye 14, 15, 16 larda doluyoruz. Biz düşük faizle yatırımın önünü açacağız. Yüksek faiz finans sektörünü ihya eder. Bunu kamu bankaları için de söylüyorum" ifadelerini kullandı. Otomobil sayısı artıyınca buna bağlı sorunların da büyümeye başladığını dile getiren Erdoğan, "Bugün ülkemizde 11 milyondan fazla otomobil olmak üzere 21 milyona yakın motorlu kara taşıtı bulunuyor. Yeni otomobil satışında her yıl rekor kırıyoruz. Aynı şekilde gerçik 'ikinci el' diye ifade ediliyor ama ben 'günübirlik otomobil' satışlarına da, burada satış alanı hazırlanması hakikaten önemli bir adım olacaktır" şeklinde konuştu.

Dolardaki rekor maliyetleri artırıyor

3.59'u aşan dolar ve yükselen petrol fiyatları ile pek çok sektörde maliyetler yükselişe geçti. Bu nedenle zamlar ve doğal olarak enflasyon sorunu ile karşı karşıyayız. Tehlikeye karşı iş dünyasının talebi ise güven ortamı ve reformlar.

GÜVEN ADALI
İSTANBUL
govenadali@karar.com

Uluslararası finans kuruluşları doların 2016'da değer kazanacağını söyledi fakat böylesini kimse tahmin edemedi. Bu yıla 2.91 seviyesinden başlayan dolar yıl sonuna doğru Türk Lirası (TL) karşısında değer kazancını hızlandırdı ve dün tekrar rekor kırarak 3.59 seviyesine astı. Böylece dolar yılbaşından bu yana %23 değer kazanmış oldu. Dolardaki bu değer kazancının raflara zam olarak yansması ise kaçınılmaz olarak görülmüştür.

Geçtiğimiz gün açıklanan İstanbul Sanayi Odası Türkiye ve İstanbul İmalat PMI (Satın Alma

Yöneticileri Endeksi) anketlerinin Kasım 2016 dönemi sonuçları gelecek zamların ilk işaretçisi oldu. Başta plastik sektörü olmak üzere ham maddede dışa bağımlı olan Türkiye'de girdi fiyatları enflasyonu üst üste ikinci ay yükselişini sürdürdü. Konu hakkında görüş bildiren Markit Kademli Ekonomisti Trevor Balchin ise, "Türk Lirası'ndaki değer kaybının olumsuz tarafı maliyet baskılarını güçlendirdi" dedi. Sanayinin üzerindeki hammadde baskısına önümüzde günlerde enerji de eklenebilir. Enerjinin önemli bir bölümünü ithal eden Türkiye'de TL'nin zayıflaması enerji fiyatlarını doğrudan yükseltiyor. TL'deki zayıflamaya, geçtiğimiz günlerdeki toplantıda OPEC ülkelerinin arz

konusunda anlaşmaya varması ile yükselen petrol fiyatları da eklendi. Bu haftaya 47 dolardan başlayan Brent petrol, anlaşmanın etkisiyle yüzde 12 değer kazanarak 53 dolara fırladı. Enerji maliyetlerindeki bu yükselişin sanayiye yansıtılması halinde başta ulaştırma, demir-çelik ve cam olmak üzere girdi maliyetlerinde enerjinin büyük paya sahip olduğu pek çok sektör sıkıntılı günler geçirecek.

TL'deki değer kaybının Türkiye sanayisine etkilerini değerlendiren Japon kredi derecelendirme kuruluşu JCR Eurasia Rating Türkiye Başkanı Orhan Ökmen, kur zararlarının reel sektör üzerinde yarattığı bilanço riskinin sektörler arası likidite riskine dönüşmesi sürecinin

başlangıcı aşamasına gelindiğini ve reel sektörde başlayabilecek likidite riskinin 2017'de bankacılık sektörünün aktif kalitesini aşındıracağını belirtti.

Dolar ve petroledeki bu yükselişin getirdiği huzursuzluk ortamı iş dünyasının da öncelikli konusu haline geldi. İş dünyasının önde gelen isimleri TL'deki değer kaybının kendilerini de üzdüğünü, endişelendiğini ifade ediyor. TL'deki değer kaybının kalıcı olması halinde enflasyondaki yükselişin kaçınılmaz olacağı iş dünyasının da ortak görüşü haline geldi. Gerek başkanlık seçiminin neden olduğu belirsizlik ortamı, gerekse terör eylemleri nedeniyle yatırım kararlarının alınmadığından şikâyet ediyor. Bu

karamsarlık ortamında iyi yetişmiş elemanların, akademisyenlerin ve girişimcilerin yurt dışına gitmeye başladığı kulisede dile getiriliyor. Her şeyse rağmen iş dünyası gelecek adına da ümitlerini korumaya devam ediyor. Fakat hükümetten beklentileri var. Bu beklenti de sağlıklı bir yatırım ortamının oluşması için huzur ve güvenin bir an önce tesis edilmesi. Ülkeye yatırım çekmek amacıyla hayata geçirilen, her kesimin takdirini kazanan reformlar bu firmalar için de sağlanmasında talep ediyor. Enerji maliyetlerinin düşürülmesi amacıyla adımlar atılması da iş dünyasının beklentileri arasında yer alıyor.

İŞ DÜNYASININ BEKLENTİLERİ NELER?

İş dünyasının ve reel sektörün beklendiği reformlar şunlar:

- Anayasa: Çağdaş dünyaya uygun bir anayasa yapılmalı.
- Hukuk, insan hakları ve demokrasi alanında çağdaş ölçülerde ve normlarda düzenlemeler yapılmalı.
- Ezbere dayalı eğitim sistemi yerine; Bilimsel, sorgulayıcı, analitik düşünmeye yönelik bir eğitim sistemine geçilmeli.
- Liselerde felsefe, psikoloji, dersleri zorunlu olmalı.
- Üniversiteler özere yolmalı, YÖK kaldırılmalı.
- Vergi reformu gerçekleştirilmeli; KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerin ağırlığını dolaysız vergilere kaydırmalı.
- Kayıt dışılığa yönelik düzenlemeler çıkarılmalı.
- "Orta ve ileri teknoloji kullanan KOBİ'ler 5 yıl süreyle kurumlar vergisinden muaf tutulmalı.
- Kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerinde "Milli Ürün"lere %25'lik fiyat marjı alm desteği verilmeli.
- KOBİ'lerin ürünlerinin Süper ve hiper marketlerde satışı konusunda yasal düzenleme yapılmalı.

ŞİRKETLERİN DÖVİZ AÇIĞI BÜYÜK RİSK

Reel sektör firmalarının net döviz açık pozisyonunun, büyük risk oluşturduğunu ifade eden JCR Eurasia Rating Türkiye Başkanı Orhan Ökmen, "TCMB'nin rezervlerinin telif gücünün ve Türkiye'nin döviz kazanma kapasitesinin değna taşması durumunda olması ve hala artış eğilimini sürdürüyor olması Türkiye ekonomisinin kırılganlığını olağanüstü artırmaktadır" diye konuştu. Ökmen, kur zararlarının reel sektör üzerinde yarattığı bilanço riskinin sektörler arası likidite riskine dönüşmesi sürecinin başlangıcı aşamasına gelindiğini ve reel sektörde başlayabilecek likidite riskinin 2017'de bankacılık sektörünün aktif kalitesini aşındıracağını belirtti.

DOLARA ÇARE ACİL REFÖRM

Erdogan'ın çağrısının ardından bazı vatandaşlar döviz bürolarına giderek dolarlarını bozdurdular.

Türkiye ekonomisi tarihinin en kritik dönemlerinden birini yaşıyor. Rekor üstüne rekor kıran doların ateşi bir türlü düşürülemiyor. Uzmanlar ve siyasiler krizin ilacının reform olduğu konusunda hemfikir.

YASTIK ALTINDAKİ DÖVİZİ BOZUN ALTIN ALIN

Merkez Bankası'nın faiz artırım ve piyasaya likidite müdahalesi de doların ateşini düşürmeye yetmedi, dün kur 3.60 TL ile tarihi zirveyi gördü. Cumhurbaşkanı Erdoğan, vatandaşlara 'yastık altındaki dövizini satın, altın alın, TL'ye dönüştürün' çağrısını yaptı. Hükümet kura karşı tüm etkili silahlarını teker teker devreye koydu ancak bu da doların tırmanışını durduramadı. Uzmanlar ise çözüm yolunu gösterdi: Acil reform.

SORUNUN KÖKENİ DIŞARIDA DEĞİL İÇERİDE

Ekonomi Bakanı Mehmet Şimşek, Avrupa ile ilişkilerin güçlenmesi ve yapısal reformlar ile bu zorlu sürecin atlatılabileceğini söylerken, Türkiye'ye 'yatırım yapılabilir' notu veren Japon Kredi Derecelendirme Kuruluşu JCR'nin Türkiye Başkanı Orhan Ökmen, "Sorun dışarıda değil içeride. Yüksek tansiyon düşmeli" dedi. TUSIAD YİK Başkanı Tuncay Özilhan çözüm için hukuk ve demokrasiyi adres gösterdi. **S/4**

"TL'YE GEÇİN" ÇAĞRISINA İLK CEVAP BORSA İSTANBUL VE TMSF'DEN S/4

Borsa İstanbul ve TMSF TL'ye döndü

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın TL'ye geçiş çağrısı üzerine ilk adımı Borsa İstanbul ve TMSF attı. Borsa İstanbul Yönetim Kurulu Başkanı Himmət Karadağ, tüm nakdi varlıkların Türk Lirasına (TL) çevrilmesine ve TL hesaplarında tutulmasına karar verdiklerini açıkladı. Karadağ, "Sayın Cumhurbaşkanımız ve Başkanımızın açıklamalarının bir karşılığı olarak ihtiyacımızın olmayan TL dışı para birimi varlıklarımızı Türk Lirasına çevirerek finans çevremize örnek olmak istedik" dedi. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu da (TMSF) alacakların tahsilatında ve bundan sonraki satışlarda yabancı para kullanılmayacağına, işlemlerin Türk Lirası ile yürütüleceğini duyurdu. TMSF'den yapılan açıklamada, "Türkiye ekonomisine duyduğumuz güvenin bir göstergesi olarak, alacaklarımızın tahsilatında ve bundan sonraki satışlarımızda yabancı para kullanılmayacak, işlemler Türkiye'nin egemenliğinin bir parçası olan Türk Lirası ile yürütülecektir" denildi.

'YASTIK ALTINDAKİLERİ TL'YE DÖNÜŞTÜRÜN'

Avrupa'nın büyük otomotiv ticaret merkezi Otomoni'nin açılışına katılan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yükselen dolar karşı yastık altındaki mevduatın Türk Lirasına çevrilmesini istedi. Döviz olanlara TL'ye geçme çağrısında bulunan Erdoğan, "Son günlerde hari bir döviz meselesi gıkdılar, Dolar şöyle oldu, böyle oldu ne olursa olsun. Ben milletime şunu hatırlatıyorum. Yastığının altında döviz olanlar gelsin parasını altına dönüştürsün, gelsin parasını TL'ye dönüştürsün. Türk Lirası, altın değer kazansın" diye konuştu. Erdoğan, "Ne lazım var döviz değer kazandıracaktır. Bu adımı attığımız süreç birerini oyununu da bozacak. Hiç endişe etmeyin. Bundan önce de bunu yaptılar aynı şeyi yine söylüyorum teğet geçecek" ifadesini kullandı. Faldilerin yüksek olduğunu da yinleyen Erdoğan, "Biz dünyaya bakalım. Amerika'da, Japonya'da, Avrupa'da faiz yüksek mi? Pekiyi ya onlarda bu kadar düşük de biz niye 14, 15, 16'lar da doluyoruz. Biz düşük faizle yatırımın önünü açacağız. Yüksek faiz finans sektörünü ihya eder. Bunu kamu bankaları için de söylüyorum" dedi. Otomobil sayısı artıktığına bağlı sorunların da büyüme başladığını dile getiren Erdoğan, "Yeni otomobil satışında her yıl rekor kırıyoruz. Aynı şekilde gerg'likini e' diye ifade ediyor ama ben gününbirlik otomobil satışlarına da, burada satış alanı hazırlanması hakikaten önemli bir adım olacaktır" şeklinde konuştu.

Dolardaki rekor maliyetleri artırıyor

3.59'u aşan dolar ve yükselen petrol fiyatları ile pek çok sektörde maliyetler yükselişe geçti. Bu nedenle zamlar ve doğal olarak enflasyon sorunu ile karşı karşıyayız. Tehlikeye karşı iş dünyasının talebi ise güven ortamı ve reformlar.

GUVEN ADALI
İSTANBUL
governadali@karar.com

Uluslararası finans kuruluşları doların 2016'da değer kazandığını söyledi fakat bölgesini kimse tahmin edemedi. Bu yıla 2.91 seviyesinden başlayan dolar yıl sonuna doğru Türk Lirası (TL) karşısında değer kazandı ve doların rekor seviyesine ulaştı. Doların rekor seviyesine ulaşması ise kaçınılmaz olarak görülmüştür.

Geçtiğimiz gün açıklanan İstanbul Sanayi Odası Türkiye ve İstanbul İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) anketlerinin Kasım 2016 dönemi sonuçları

gelecek zamların ilk işaretçisi oldu. Başta plastik sektörü olmak üzere ham maddede dışa bağımlı olan Türkiye'de girdi fiyatları enflasyonu üst üste ikinci ay yükselmesini sürdürdü. Konu hakkında görüş bildiren Markit Kademeli Ekonomisti Trevor Balchin ise, "Türk Lirası'ndaki değer kaybının olumsuz tarafı maliyet baskılarına güçlendirdi" dedi. Sanayinin üzerindeki baskıyı hafifletmek için enerjiye yönelik önlemler alınmalıdır. Enerjinin önemli bir bölümünü ithal eden Türkiye'de TL'nin zayıflaması enerji fiyatlarını doğrudan yükseltiyor. TL'deki zayıflamaya, geçtiğimiz günlerdeki toplantıda OPEC ülkelerinin arz konusunda anlaşmaya varması ile yükselen petrol fiyatları da eklendi. Bu haftaya 47 dolardan başlayan Brent petrol, anlaşmanın etkisiyle yüzde 12 değer kazandı

53 dolara fırladı. Enerji maliyetlerindeki bu yükselişin sanayiye yansıtılması halinde başta ulaştırma, demir-çelik ve cam olmak üzere girdi maliyetlerinde enerinin büyük paya sahip olduğu pek çok sektör sıkıntılı günler geçirecek. TL'deki değer kaybının Türkiye sanayisine etkilerini değerlendiren Japon kredi derecelendirme kuruluşu JCR Eurasia Rating Türkiye Başkanı Orhan Okmen, kur zararlarının reel sektör üzerinde yarattığı bilanço riskinin sektörler arası likidite riskine dönüşmesi sürecinin 2017'de bankacılık sektörünün aktif kalitesini aşıracağına belirtti. Dolar ve petroledeki yükselişin getirdiği huzursuzluk ortamı iş dünyasının da öncelikli konusu

haline geldi. İş dünyasının önde gelen isimleri TL'deki değer kaybının kendilerini de üzdüğünü, endişelendirdiğini ifade ediyor. TL'deki değer kaybının kalıcı olması halinde enflasyondaki yükselişin kaçınılmaz olacağı iş dünyasının da ortak görüşü haline geldi. Gerek başkanlık seçiminin neden olduğu belirsizlik ortamı, gerekse terör eylemleri nedeniyle yatırım kararlarının alınmadığından şikâyet ediliyor. Bu kararsızlık ortamında iyi yetişmiş elemanların, akademisyenlerin ve girişimcilerin yurt dışına gitmeye başladığı kulislere dile getiriliyor. Her şeyi rağmen iş dünyası gelecek adına da umutlulardan konuşuyor. Fakat hükümetten beklentilerin ortanması için huzur ve güvenin bir an önce tesis edilmesi, Ülkeye yatırım

çekmek amacıyla hayata geçirilen, her kesimin talebini kazanan reformlar çıkarılarak mevcut işletmelerin de dönüşümüne, benzer reformların bu firmalar için de sağlanması talep ediliyor. Enerji maliyetlerinin düşürülmesi amacıyla adımlar atılması da iş dünyasının beklentileri arasında.

EKK'dan dolar zirvesi

Dolardaki yükseliş üzerine Başkan Yıldırım, Ekonomi Koordinasyon Kurulu'nu topladı. Yıkılmaz 6 saat süren toplantının ardından yapılan açıklamada, "Kamu maliyesi, bankacılık ve finans sektörü, reel sektör ve işgücü piyasasına yönelik olarak alınması gereken tedbirler kararlaştırılmış olup, teknik çalışmalar tamamlanmasını müteakip hafta içinde kamuoyu ile paylaşılacaktır" denildi.

İş dünyasının beklentileri

İş dünyasının ve reel sektörün beklendikleri reformlar şunlar: **■ Anayasa:** Çağdaş dünyaya uygun bir anayasa yapılmalı. **■ Hukuk, insan hakları ve demokrasi alanlarında çağdaş ölçülerde ve normlarda düzenlemeler yapılmalı.** **■ Ezberci dayalı eğitim sistemi yerine; Bilimsel, sorgulayıcı, analitik düşünmeye yönelik bir eğitim sistemine geçmeli.** **■ Liselerde felsefe, psikoloji, dersleri zorunlu olmalı.** **■ Üniversiteler özereksiz, YÖK kaldırılmalı.** **■ Vergi reformu gerçekleştirilmeli; KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerin ağırlığını dolaysız vergilere kaydırılmalı.** **■ Kayıt dışılığı yönelik düzenlemeler çıkarılmalı.** **■ "Orta ve ileri teknoloji kullanan KOBİ'ler 5 yıl süreyle kurumlar vergisinden muaf tutulmalı.** **■ Kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerinde "Mali Ürün"lere %25'lik fiyat marjı alınması desteklenmeli.** **■ KOBİ'lerin ürünlerinin Süper ve hiper marketlerde satış konusunda yasal düzenleme yapılmalı.**

Şirketlerin döviz açığı büyük risk

Reel sektör firmalarının net döviz açık pozisyonunun, büyük risk oluşturduğunu ifade eden JCR Eurasia Rating Türkiye Başkanı Orhan Okmen, "TCMB'nin rezervlerinin tılsaf gücünün ve Türkiye'nin döviz kazama kapasitesinin dışına taşması durumunda olması ve hala artışı sürüyor olması Türkiye ekonomisinin krizleştiğini göstermektedir" diye konuştu. Okmen, kur zararlarının reel sektör üzerinde yarattığı bilanço riskinin sektörler arası likidite riskine dönüşmesi sürecinin başlangıcı aşamasına geldiğini ve reel sektörde başlayabilecek likidite riskinin 2017'de bankacılık sektörünün aktif kalitesini düşürdüğünü belirtti.

Türkiye imalat PMI endeksi kasımda geriledi

İSTANBUL Sanayi Odası ve IHS Markit'ten elde edilen PMI[™] anket verileri Türk imalat sektörünün faaliyet koşullarında Kasım ayında bozulma yaşandığına işaret etti. Mevsimsel etkilerden arındırılmış üretim ve yeni siparişler endeksleri nötr eşik altında kalırken istihdam ve yeni ihracat siparişleri daha da arttı. Son anket, enflasyonist baskıların güçlendiğini gösterdi. **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), imalat sanayinin kaydettiği performansı sergilemek amacıyla tasarlanmış tek rakamlı, bileşik performans göstergesidir. Manşet göstergesi yeni siparişler, fabrika çıkışları, istihdam, tedarikçilerin teslim süresi ve satın alma stokları gibi göstergelerden elde edilmektedir. 50,0 değerinin üzerinde ölçülen tüm rakamlar sektörde genel anlamda iyileşmeye işaret etmektedir. PMI endeksi Kasım'da 48,8 olarak gerçekleşti ve 2016 yılının ilk 11 ayındaki ortalaması olan 48,9 değerine yakın kaydedildi. PMI endeksinin Kasım ayındaki düzeyini, büyük ölçüde, eşik değer 50,0'nin altında kalan mevsimsel etkilerden arındırılmış üretim ve yeni siparişler endeksleri belirledi ve bu etkileri istihdam ve tedarikçilerin teslim süreleri endekslerinden gelen pozitif katkılar kısmen dengeledi.

İmalat sektöründe bozulma sürüyor

İstanbul Sanayi Odası ve IHS Markit'ten elde edilen PMI anket verileri, Türk imalat sektörünün faaliyet koşullarında Kasım ayında bozulma yaşandığına işaret etti. **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), imalat sanayinin kaydettiği performansı sergilemek amacıyla tasarlanmış tek rakamlı, bileşik performans göstergesi. Manşet gösterge, yeni siparişler, fabrika çıkışları, istihdam, tedarikçilerin teslim süresi ve satın alma stokları gibi göstergelerden elde ediliyor. 50 değerinin üzerinde ölçülen tüm rakamlar sektörde genel anlamda iyileşmeye işaret ediyor.